

مارک پوتی، سکرتیری گشتی ناتو، کییه و رووبهرووی چ ئالنگارییه ک ده بیته و ۵؟

نووسینی: رادیو فردا

وهرگیرانی له فارسییه وه: پینووس

دواي ۱۰ سال له سه روکایه تی ناتو، يانس ستولتنبرگ گئيشته كوتایی خولی خوی و به ره زامهندی هه ره ۲۲ ئهندامی ئه هاوپه یمانیه سه ربارزیه، سه روکوه زیرانی هوله ندا، مارک پوتی، وه ک سکرتیری گشتی نویی ئه هاوپه یمانیه له مانگی ئوكتوبه ری ئه مسالدا دهست به کاره کانی ده کات. به لام مارک پوتی کییه، پیشینه چیه و ئه و ئالنگارییانه که رووبهرووی ده بیته وه چین؟

مارک پوتی، ۵۷ سال له مه و بهر له شاری لاهای هوله ندا له دایک بووه. سه روکایه تی حزبی ناوهندی راستی ئازادی بوجکه و ديموکراسی"ى كردوده و له سالی ۲۰۱۰ وه سه روکایه تی چوار حکومتی جياوازی له هوله ندا كردوده. به هوی كه سايه تی كاريزماتيک و تاييه تی خويه وه و، هره وها زيانلېنه دانی ره خنه کانه وه، نازناوى "مارک تيفلون"ى پې دراوه.

دواي سالانیک مانوه له سه روکایه تی هوله ندا، پوتی هاوینى را بردوو به هوی ناكوکي ناوخوییه وه راي گئياند له پوستى سه روکوه زيرانی هوله ندا ده كشیت وه. مارک پوتی خاوهنى ژماره دیوانه بیي درېزترین ماوهى سه روکوه زيرانه له مېزوروی هوله ندا، هره وها له رېزبهندى دووهمى درېزترین ماوهى سه رکرداري تېيە له نیوان سه رکرداره کانی ئيستاي ئهوروپادا، له دواي ۋېكتور ئوربان سه روکوه زيرانى هنگاريا.

له چەند مانگى را بردوودا، كاتيک زورىك له مشتمره كان سه بارهت به هېلىزاردنى جىنسينى ستولتنبرگ بالاوه كرانه وه، جگه له مارک پوتى، باسى كلاوس يوهانيس، سه روکى رۇمانيا، وه ک كانديدىكى دىكە بوجئو پوسته هاته گۈرى، به لام بە فەرمى له قبۇولىكردى ئه و بەرسىيارىتىيە له بەرژه وەندىي سىاسەتمەدارى پوچخۇشى هوله ندى پاشەكشەي كرد.

پەخنه کان له پوتى

پېشتر ولاتاني ئهوروپاي رۆزھەلات به هوی پالپشتىكىردى له پرۇزھى بۇرىيى گواستنە وەي غازى نورد سترىم 2 ئى رووسيا له دواي سالى 2014، پەخنه يان له پوتى گرت، به لام له كوتاييدا بېپى ئه و پىككە و تنانەي كە كراوه، ره زامهندىييان ده رېرى لە سه روپوتى.

يەكىك له پەخنانەي تر كە له پوتى دەگىريت، پابەندىنە بۇونى هوله ندا يە به تەرخانىرىنى لانى كەم لە سەدا دووی بەرهەمى ناوخویيى گشتىي هوله ندا بوجىپىشە سازىيە سه ربارزى و بەرگرييەكان. دواي 14 سال له بەرده وامىي پوتى له دەسەلات له هوله ندا، تا ئىستا پېنجهم كە وەترين ئابووريي ئهوروپا نەگە يېشتو وەتە ئه و ئامانجە؛ هەرچەندە بېپى دوايىن راپۇرتى ناتو، هوله ندا ئه مسال دەگاتە ئه و ئامانجە (تەرخانىرىنى ۹۲٪ لە

بهره‌مندی ناوخویی گشتی بو کاروباری سه‌ریازی).

له سالانی را بردوودا ولاتانی ئەندام رېك كەوتۇون لەسەر گەيشتن بە ئامانجى تەرخانىرىنى لانى كەم لەسەدا دووی بەرهەمى گشتىي ناو خۆيى بۇ خەرجىيە سەربازىيەكان. ئەمە بايەتىكە كە سالانىكە لەلایەن سەرۋەتكە جياوازەكانى، ئەمرىكاكە وروۋەزىنراوە.

ئالنگارىيەكانى بەردىم ٢٠١٣

روتی له کاتیکدا له ناتو دهست به کارهکانی دهکات که ئالنگاریيەکی سەرەکی کە رووبەر رەپەر دەبىتەوه بېرىتىيە له جەنگىي ئۆكرايانا. دواى دوو سال و نيو له داگىركردىنى ئۆكرايانا لەلایەن رۇوسىياوه، ئەركى روتى بۇ ھىشتنەوهى پشتىوانىي و لاتانى ئەندامى ناتو له كىيىق بەيەكگرتۇويى، ئاسان نابىت، بەتايمەت ئەگەر دۇنالد ترامپ له ھەلبىزاردەكانى مانگى نۆفەمبەردا بىگەرىتەوه كۆشكى سېپى.

ترامپ پیشتر هەرھشەی ئەوھى کردیبوو كە ئەگەر ولاتانى ئەوروبى پشكى خۆيان لە ناتۇ نەدەن، نەك ھەر لە بەرامبەر ئەگەرلى لەشكەرىي پۈچۈنىي ئەوروبىا ناكات، بەلكوو تەنانەت ھانى پۇوتىنيش دەدات ئەو كارە بکات (ھېيش بکات). لە ئەنجامدا گومانى زۇر لە ئايىندەي ناتۇ ھەيە، لە دۇخىكدا كە سەرۋىكى ئەمرىكا تراپىي بېت.

به لام روتی لیرهیشدا خالیکی به هیزی ههیه و ئەویش ههبوونی په یوهندیی تا راددهیه ک باشه له گەل سەرەوکی پیششوی ئەمریکا، دونالد ترامپ. بى گومان پوتی هیواخوازه واشننتون ئەم کارهی رووسیا نەک تەنیا بۇ ئاسایشی بەکۆمەل” ئەندامانی ناتۆ بە مەترسی بزانیت، بەلكوو واشننتون كرده وەکانی رووسیا بۇ به رژه وەندییەکانی ئەمریکا خۆی وەک هەرەشەیەک بزانیت. جىگە ئاماژەیە کە جارىك پوتی له وتارەکەيدا گوشارەکانی ترامپ بۇ زيادىرىنى پشکى خەرجىيە سەربازىيەکانى ولاتانى ئەوروبا، بە راست و دروست ناو برد. پوتی وتبۇوى: “ترامپ بەته و اوی راستى دەكىد كە پىداگرىي لەسەر ئەوه كرد كە ئىمە خەرجىي پیویست بۇ بوارى سەربازى تەرخان ناكەين. كاتىك ترامپ سەرۋەك بۇو، ئابورىي ئەمریکا نزىكەي 50% ئى ناتۆي پىك ھېنابۇو و نزىكەي 70-75% ئى بۈودجەي ناتۆي خەرج دەكىد. لە ئەنجامدا ولاتانى دىكە تەنیا 25% يان خەرج كردووه. “ترامپ بەته و اوی راستى دەكىد كە ناچارى كردىن پابەند بىن بۈودجەي سەربازى بە رىزەي لەسەدا دوو بەرز بکەينەوه.”

پوتی لایه‌نگریکی جدیدی ئۆكرائینا، كە جەخت لەسەر پیویستىي روبەر و بۇونەھى رووسيا دەكاتەوه؛ بەلام پیویستە بزانرىت لە چەند مانگى داھاتۇودا ھەلومەرجى گۈرانكارى لە سیاسەتى ناوخۇي ولاتانى ئەندام بە چ شىوه‌يەك دەبىت و بە گۈرانكارى لە سەرکردەكانى ئەم ھاۋپەيمانىيە سەرروو-ئەتلانتىكە چ ئا، استېكە، نۇي دەست دەبىت.

زور که سروتی به که سیک ده زان که توانای دانوستان و رازیکردن و مامه‌لکردن له گه ل گروپه جیاوازه کاندا هه یه به هوی سالانی ده سه لاتداریتی له هوله ندا و کارکردن له گه ل لاینه جیاوازه کان و له ئنجامدا به که سیکی گونجاوی ده زان بو سه رکردا یه تی ناتو، به تایبیت بو ئه مریکا سه ردھمی ترامپ. له لایه کی تره و، گروپیکی دیکه ره شینترن و پیشان وا یه ئه گه ر ترامپ بگه ریته وه کوشکی سپی، ناتو چیتر هاو په یمانی سه ربا زی پیشوو نابیت و ئه م هاو په یمانی سه رو-ئه تلانتیکه به ره و لیکترازان ده روات، جا

لەگەل روتو بىت يان بەبى ئەو.

سەرچاوه:

<https://www.radiofarda.com>